

Kosmické události v dubnu 2009

(Časové údaje jsou ve středoevropském letním čase)

Viditelnost planet:

Merkur je pozorovatelný v červácích nad severozápadním obzorem (nejlepší večerní viditelnost v roce 2009); **Venuše** je Jitřenkou; **Jupiter** svítí na ranní obloze; **Saturn** je pozorovatelný po celou noc kromě jitra; planety **Mars**, **Uran** a **Neptun** jsou nepozorovatelné.

Úkazy a události:

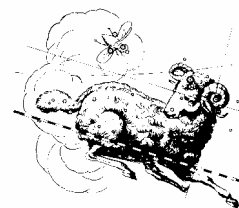
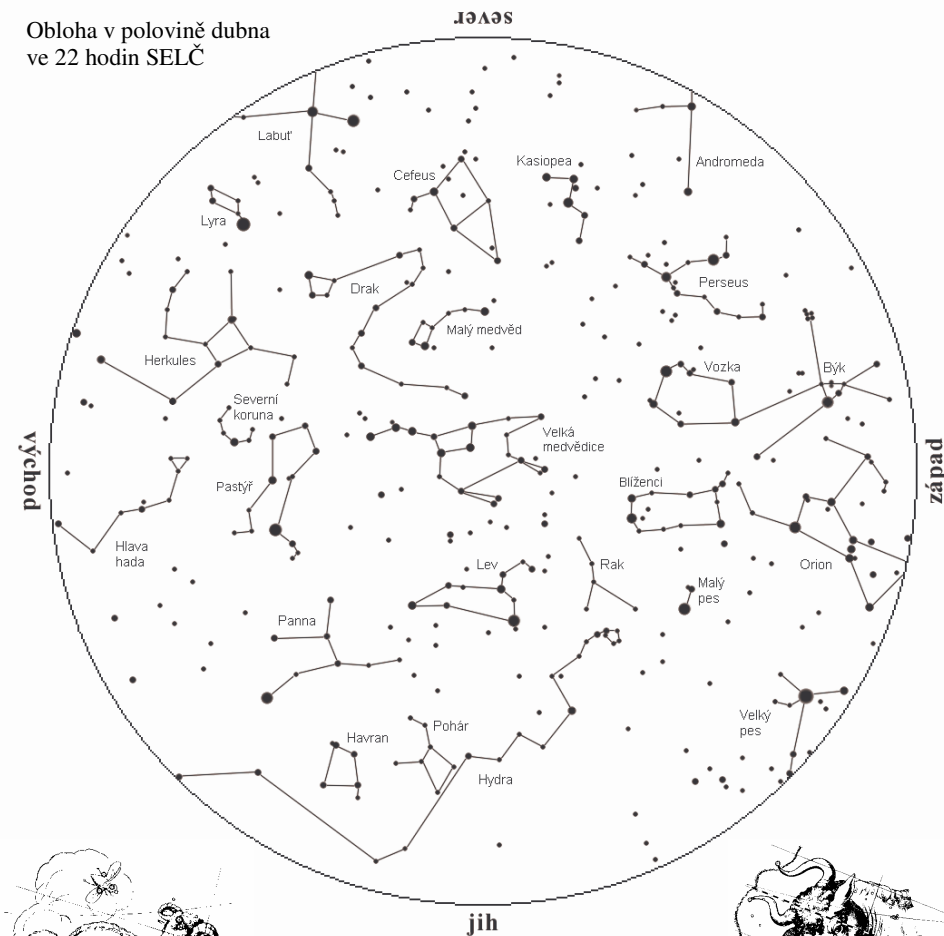
- 2. 4. 17h Měsíc v první čtvrti
- 4. 4. sonda Cassini prolétá okolo Saturnova měsíce Titanu
- 4. 4. 18h trpasličí planeta (134 340) Pluto v zastávce (začíná se pohybovat zpětně)
- 6. 4. 4h Měsíc v konjunkci s Regulem (Regulus 3,72° severně)
- 7. 4. 10h Saturn v konjunkci s Měsícem (Saturn 7,1° severně)
- 9. 4. 17h Měsíc v úplňku
- 10. 4. 3h Měsíc v konjunkci se Spikou (Spika 4,05° severně)
- 14. 4. 380. výročí narození holandského optika Christiaana Huygense, objevitele Saturnova měsíce Titanu a podstaty Saturnových prstenců
- 15. 4. 10h Venuše v zastávce (začíná se pohybovat přímo)
- 16. 4. plánovaný start kosmického teleskopu Herschel (ESA, Ariane 5)
- 17. 4. 16h Měsíc v poslední čtvrti
- 17. 4. 18h trpasličí planeta (1) Ceres v zastávce (začíná se pohybovat přímo)
- 19. 4. 19h Jupiter v konjunkci s Měsícem (Jupiter 1,9° jižně)
- 20. 4. sonda Cassini prolétá okolo Saturnova měsíce Titanu
- 20. 4. 1h Neptun v konjunkci s Měsícem (Neptun 1,5° jižně)
- 22. 4. zvýšená činnost meteorického roje Lyrid
- 22. 4. planetka (8) Flora v opozici se Sluncem (9,8 mag)
- 22. 4. 10h Uran v konjunkci s Měsícem (Uran 4,3° jižně)
- 22. 4. 18h Venuše v konjunkci s Měsícem (Venuše 0,7° jižně; zákryt mimo naše území)
- 22. 4. 21h Mars v konjunkci s Měsícem (Mars 5,3° jižně)
- 24. 4. planetka (14) Irene v opozici se Sluncem (8,9 mag)
- 25. 4. 5h Měsíc v novu
- 26. 4. Merkur v největší východní elongaci (20° 25' od Slunce)
- 26. 4. plánovaný start kosmické lodi Sojuz TMA-14 se dvěma členy 19. základní posádky a kosmickým turistou k ISS
- 26. 4. 20h Merkur v konjunkci s Měsícem poblíž hvězdokupy Plejády (Merkur 1,4° jižně)
- 27. 4. 19h Měsíc v konjunkci s Aldebaranem (Aldebaran 9,11° jižně)
- 30. 4. 12h Merkur v konjunkci s hvězdokupou Plejády (Alycyone; Merkur 1° 25' jižně)
- 30. 4. 17h Měsíc v konjunkci s Polluxem (Pollux 6,37° severně)

Zdroje: [1] Příhoda, P. aj. *Hvězdářská ročenka 2009*, HaP Praha, AsÚ AV ČR, Praha, 2008
[2] NASA, *JPL Space Calendar* [online]. [cit. 2009-03-10].
<<http://www2.jpl.nasa.gov/calendar/calendar.html>>.

MĚSÍČNÍK

HVĚZDÁRNA A PLANETÁRIUM Hradec Králové

Obloha v polovině dubna
ve 22 hodin SELČ



duben 2009

programy Hvězdárny a planetária v Hradci Králové



duben 2009

POZOROVÁNÍ SLUNCE soboty v 15:00

projekce Slunce dalekohledem, sluneční aktivita, sluneční skvrny, při nepříznivém počasí ze záznamu

PROGRAM PRO DĚTI soboty v 16:00

jarní hvězdná obloha s astronomickou pohádkou
O holčičce, která si chtěla hrát s hvězdami v planetáriu,
dětské filmy z cyklu **Rákosníček a hvězdy**, dalekohledy

VEČERNÍ PROGRAM středy, pátky a soboty ve 20:00

jarní hvězdná obloha v planetáriu, výstava, film,
aktuální informace, dalekohledy, při jasné obloze pozorování

VEČERNÍ POZOROVÁNÍ středy, pátky a soboty ve 21:30

jen při jasné obloze!

zajímavé objekty večerní oblohy

PŘEDNÁŠKY

Jižní Anglii sobota 4. dubna v 18:00

z Edenu až na konec země
přednáší: Mgr. Karel Bejček – HPHK

Vražedné projektily z vesmíru sobota 11. dubna v 18:00

velké meteority v geologické minulosti Země
přednáší: Mgr. Vladimír Socha

80 let Astronomické společnosti v HK sobota 18. dubna v 18:00

minulost, současnost a budoucnost astronomie v regionu
přednášejí: Ing. M. Cholasta, JUDr. J. Kult, Mgr. Martin Lehký – ASHK

VÝSTAVA od 18. dubna pracovní dny 9 – 12 a 13 – 15 h

Východočeská astrofotografie a při programech:

snímky pořízené astronomy amatéry z východních Čech středy a pátky ve 20 h
připravila Astronomická společnost v Hradci Králové soboty v 16 a ve 20 h

vernisaž výstavy za účasti autorů sobota 18. dubna v 17 h

Změna programu vyhrazena.

Vstupné 15,- až 50,- Kč podle druhu programu a věku návštěvníka.

80 let Astronomické společnosti v Hradci Králové

Ustavující schůze Astronomické společnosti v Hradci Králové byla svolána 18. 4. 1929. Předsedou se stal pan starosta JUDr. František Ulrich. Hlavním cílem ASHK bylo vybudování lidové hvězdárny v Hradci Králové.

V roce 1930 hradecký finanční ústav sponzorsky zakoupil **první dalekohled** – výkonný Zeissův refraktor (průměr objektivu 11 cm) v ceně 24 000 Kč. Zatím byl umístěn na střeše městské Masarykovy školy, kde se také konala pozorování pro školní mládež i širokou veřejnost. Přednášková činnost byla ostatně ve 30. letech velmi bohatá. Přednášeli jak místní lektori, hlavně první a dlouholetý předseda, ředitel gymnázia Dr. František Průša, Prof. Vratislav Charlfreitag i pozvaní hosté Josef Klepešta, Prof. Dr. František Nušl, Dr. Hubert Slouka, Dr. Karel Hujer nebo Dr. Antonín Bečvář. Výsledky pravidelných pozorování Slunce se zasílaly do redakce časopisu Říše hvězd. Usilovně se rozvíjelo vizuální pozorování meteorických rojů, které nepotřebuje zvláštní přístrojovou techniku.

Po skončení druhé světové války nastala příznivá doba pro postavení hvězdárny. Dne 7. srpna 1945 vydala ASHK s dalšími spolky memorandum o **stavbě lidové hvězdárny**, která měla nést jméno prezidenta dr. Eduarda Beneše. Hradečtí občané a různé hradecké firmy, s přispěním dalších okolních obcí, nakonec shromáždili na stavbu hvězdárny neuvěřitelné 2 000 000 Kčs. Vůdčí osobností stavby se stal MUDr. Jaroslav Brychta.

Přišel však rok 1948 a samostatné spolky se staly nežádoucí. To vedlo v případě ASHK v roce 1950 až k zániku její samostatnosti a nucenému přechodu pod Československou astronomickou společnost, která z ASHK vytvořila svoji východočeskou pobočku. Samostatná ASHK byla znovu ustavena až po čtyřiceti letech – 1. prosince 1990. V roce 1993 začala společnost vydávat časopis Povětroň.

Aktivitám ASHK pomohl i magistrát města Hradce Králové, který v roce 1995 poskytl finanční částku na nákup zrcadlového dalekohledu typu Newton. Tento dalekohled se stal hlavním přístrojem pro vizuální pozorování a slouží popularizaci astronomie i vědeckým záměrům. Například odhady jasností komet jsou publikovány ve zpravodaji International Comet Quarterly, který vydává světová centrála při Smithsonian Astrophysical Observatory v USA. Dalším velkým skokem ve vývoji ASHK byla výstavba automatizovaného dalekohledu ve spolupráci s Hvězdárnou a planetáriem v Hradci Králové. Dalekohled byl uveden do provozu 21. září 2002, kdy byl zároveň pokřtěn na počest jednoho z nejvýznamnějších královéhradeckých astronomů v dějinách **Dalekohled Jana Šindela (JST)**.

Hlavní náplní nového přístroje je fotometrie zákrytových proměnných hvězd, fotometrie malých planetek rodiny Eos a astrometrie komet a zajímavých planetek. Kromě velkého množství pořízených a publikovaných dat bylo jako vedlejší produkt objeveno osm nových zákrytových proměnných hvězd. Díky tomuto přístroji došlo ke „vzkříšení“ astrometrické stanice nesoucí mezinárodní kód 048 Hradec Králové.

Martin Cholasta